



CONSEIL BRUXELLOIS DES PERSONNES
EN SITUATION DE HANDICAP

BRUSSELSE RAAD VOOR PERSONEN
MET EEN HANDICAP

ADVIES

Voorontwerp Strategie voor beheer van de hondenpopulatie in het Brussels Gewest

Aanvrager

Minister Bernard Clerfayt

Aanvraag ontvangen op

9 april 2024

Advies aangenomen door de RPH op

13 mei 2024

RAAD VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP

Bischoffsheimlaan 26 – 1000 Brussel

Tel.: 02/205.68.68 - brupartners@brupartners.brussels

<https://www.brupartners.brussels/nl/raad-voor-personen-met-een-handicap>

Inleiding

Sinds de zesde Staatshervorming is het Brussels Gewest bevoegd geworden om de verschillende aspecten te regelen van het beleid inzake naleving en bescherming van de belangen van dieren op zijn grondgebied. De plaats van dieren in de samenleving is de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden. Honden zijn nu volwaardige leden van veel huishoudens geworden. Volgens de DogID-database zijn er nu ongeveer 90.000 honden op het Brussels grondgebied geregistreerd. De voordelen van de relatie tussen hond en mens kunnen niet worden ontkend. De voordelen zijn echter afhankelijk van de verplichting voor de eigenaars om te zorgen voor het welzijn van hun dieren door ze een leven te bieden dat voldoet aan hun noden en belangen.

De Strategie voor het beheer van de hondenpopulatie in het Brussels Gewest is erop gericht verschillende doelstellingen te verwezenlijken om de regering in staat te stellen honden op harmonieuze wijze in de openbare ruimte te integreren en ervoor te zorgen dat aan hun noden wordt voldaan. Bij deze integratie moet ook rekening worden gehouden met werkhonden en assistentiehonden¹, die van onschatbare waarde zijn voor zowel de ordediensten als de bijstand aan personen met een handicap of ziekte en op die manier bijdragen aan zowel de openbare veiligheid als de emancipatie van het individu.

De grootste uitdaging van deze strategie ligt in het vinden van een subtiel evenwicht tussen de noden van de honden en die van de andere gebruikers van de openbare weg. We kunnen de strategie onderverdelen volgens zes pijlers:

- Dieren houden met eerbied voor hun welzijn;
- Opvoeding van de hond met naleving van het dierenwelzijn;
- Het beheer van de losloopzones voor honden;
- Beheer van de agressiviteit van honden;
- Netheid in de openbare ruimte;

¹ Er zijn verschillende soorten assistentiehonden, elk met specifieke vaardigheden om tegemoet te komen aan de behoeften van verschillende personen:

1. Assistentiehonden voor personen met beperkte mobiliteit (PBM): deze honden worden getraind om personen te helpen die het moeilijk hebben om zich te verplaatsen. Ze kunnen deuren openen en sluiten, voorwerpen opnemen en zelfs rolstoelen voorttrekken;
2. Meldhonden voor personen met epilepsie: deze honden zijn in staat om de vroege tekenen van een aanval te herkennen en personen met epilepsie te verwittigen of zelfs te helpen tijdens de aanval door te voorkomen dat ze zichzelf verwonden;
3. Geleidehonden voor blinden en slechtzienden: deze honden bieden onschatbare hulp door blinden of slechtzienden door hun omgeving te leiden, obstakels te vermijden en hen te helpen om kruispunten veilig over te steken;
4. Meldhonden voor diabetici: deze honden worden getraind om wijzigingen van het suikergehalte in het bloed te detecteren en hun baasjes te waarschuwen in geval van hypoglykemie of hyperglycemie.

Andere soorten assistentiehonden zijn bijvoorbeeld honden voor doven of slechthorenden, die hun baasje kunnen waarschuwen voor belangrijke geluiden zoals deurbellen of alarmen. Er bestaan ook assistentiehonden voor mensen met psychiatrische aandoeningen, die emotionele steun kunnen bieden en aanvallen kunnen helpen kalmeren.

Het is belangrijk op te merken dat al deze honden moeten worden geïntegreerd in de ontwerpstrategie voor de hondenpopulatie in het Brussels Gewest. Deze integratie garandeert niet alleen hun welzijn en een passende opleiding, maar ook dat ze worden erkend als onmisbare leden van de samenleving, die waardevolle hulp bieden aan personen die daar nood aan hebben.

- De bescherming van diensthonden.

Voorlopig zijn de in deze strategie voorgestelde maatregelen niet bindend, maar ze leggen wel de basis voor een toekomstig Hondenbeheerplan. Zowel in de Brusselse Dierenwelzijnscode als in de gewestelijke beleidsverklaring wordt ernaar gestreefd om een gewestelijk plan voor het beheer van de hondenpopulatie te ontwikkelen.

Advies

1. Artikelsgewijze bespreking

1.1 Punt 3 “Beheer van de losloopzones voor honden” – Doelstelling 3.2: “De kwaliteit van de losloopzones voor honden verzekeren”

De Raad erkent het belang van de losloopzones voor honden om tegemoet te komen aan hun noden en hun welzijn te garanderen. In deze zones kunnen honden rennen, zich uitleven en omgaan met andere honden en mensen. Dit draagt bij aan hun fysiek en mentaal evenwicht. Om de kwaliteit van deze zones te behouden en conflicten te vermijden, moeten er echter maatregelen worden genomen.

De Raad beveelt daarom aan wat volgt:

- Er moeten meerdere maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de losloopzones voor honden ook toegankelijk zijn voor personen met een handicap. Ten eerste moet er worden voorzien in rolstoeltoegankelijke paden, in aangepaste rustzones en in contrasterende omheiningen voor blinden en slechtzienden. Daarnaast moet er voldoende verlichting zijn evenals bewegwijzering in brailleschrift en grote letters. Regelmatig overleg met verenigingen die gespecialiseerd zijn in toegankelijkheid zal garanties bieden voor de relevantie en de doeltreffendheid van de inrichtingen om deze zones inclusief en gastvrij voor iedereen te maken;
- Er moeten specifieke maatregelen worden genomen om de aanwezigheid van assistentiehonden in deze ruimten te vergemakkelijken, rekening houdend met hun behoeften en die van hun baasjes;
- Er zijn bewustmakingscampagnes nodig om respect voor en de inclusie van personen met een handicap aan te moedigen die wandelen met hun assistentiehond of gezelschapshond.

1.2 Punt 3 “Beheer van losloopzones voor honden” – Doelstelling 3.5. “Zorgen voor de harmonieuze integratie van hondenwandelaars in gedeelde ruimten”

Om de veiligheid en inclusie van personen met een handicap in de losloopzones voor honden te garanderen, steunt **de Raad** de twee voorgestelde maatregelen: “een kader voor de activiteit van hondenwandelaars” en “bewustmaking voor de geldende wetgeving in de openbare ruimte”. Met het succes van het beroep van hondenwandelaar doen steeds meer mensen een beroep op deze diensten vanwege professionele beperkingen, ziekte of handicap.

Deze trend heeft een aantal positieve gevolgen voor personen met een handicap, meer bepaald omdat ze op deze manier de hulp kunnen krijgen die ze nodig hebben om voor hun huisdieren te zorgen. Dit kan bijdragen aan hun emotioneel welzijn door gezelschap te bieden evenals nuttige

lichaamsbeweging. Tegelijk vermindert het de stress die gepaard gaat met de dagelijkse taken die komen kijken bij het verzorgen van dieren.

De Raad dringt er echter op aan om rekening te houden met enkele aandachtspunten om ervoor te zorgen dat deze diensten toegankelijk zijn en aangepast aan de noden van personen met een handicap:

- Hondenwandelaars moeten kunnen voldoen aan de noden van de assistentiehonden. Dit kan betekenen dat ze honden indien nodig met speciale voorzieningen kunnen vervoeren of dat ze rekening houden met de specifieke behoeften van assistentiehonden;
- Hondenwandelaars moeten bewust worden gemaakt van de specifieke noden van de personen met een handicap aan wie ze diensten bewijzen. Open communicatie en begrip voor individuele beperkingen en voorkeuren zijn essentieel voor een dienstverlening op maat;
- Hondenwandelaars moeten worden opgeleid om tegemoet te komen aan de noden van zowel de honden als de personen met een handicap. Dit kan opleiding in het omgaan met hondengedrag, veiligheid tijdens wandelingen en gevoeligheid voor de noden en zorgen van personen met een handicap omvatten;
- Het is belangrijk dat hondenuitlaatsdiensten betaalbaar blijven voor personen met een handicap die mogelijk al het hoofd moeten bieden aan extra uitgaven als gevolg van hun handicap;
- Hondenwandelaars moeten zorgen voor de veiligheid van de personen in hun nabijheid, meer bepaald meer kwetsbare personen of personen met een handicap.

Bovendien benadrukt **de Raad** dat deze activiteit nog niet wettelijk geregeld is, wat kan leiden tot problemen inzake beheer van de honden en de risico's op incidenten.

In overeenstemming met de voorgestelde Strategie gaat **de Raad** ermee akkoord om dit beroep te reguleren door te voorzien in de verplichting om gestandaardiseerde opleidingen te volgen en strikte criteria op te leggen (bv. aantal honden per hondenwandelaar afhankelijk van het ras van de honden). Hondenwandelaars moeten zich ook voorbeeldig gedragen door blijf te geven van eerbied voor zowel de omgeving als de andere gebruikers van de openbare ruimten en door de uitwerpselen van de honden op te rapen. De niet naleving van deze normen vormt een gevaar voor personen met een handicap, die een stoot kunnen krijgen, kunnen vallen of zich kunnen verwonden als hondenwandelaars de honden niet goed onder controle houden.

1.3 Punt 5 “Netheid in de openbare ruimte” – Doelstelling 5.2. “Zorgen voor een optimaal beheer van de hondentoiletten op het grondgebied” – 5.2.4 “De informatie betreffende de locatie van de hondentoiletten beschikbaar maken”

De Raad is verheugd dat er rekening wordt gehouden met de beschikbaarheid van de informatie over de locatie van hondentoiletten en moedigt aan om ervoor te zorgen dat er in het Gewest voldoende hondentoiletten beschikbaar zijn. Bovendien waardeert **de Raad** dat de Strategie de aandacht vestigt op de toegankelijkheid van deze hondentoiletten voor personen met beperkte mobiliteit die vergezeld worden door assistentiehonden.

De Raad benadrukt echter dat het belangrijk is om rekening te houden met andere vormen van handicap om inclusieve toegang te garanderen.

Het gaat onder meer om personen die krukken of een looprek gebruiken evenals personen die slechtziend of blind zijn. **De Raad** benadrukt dat een handicap meervoudig kan zijn en dat sommige personen meerdere vormen van handicap kunnen hebben. Het is essentieel om te erkennen dat meerdere personen een assistentiehond hebben. **De Raad** beveelt aan ervoor te zorgen dat de toegang tot de plaatsen, tot hun locatie en tot de informatie gegarandeerd is voor personen met een handicap en op die manier garanties te bieden voor een werkelijk inclusieve samenleving.

1.6 Punt 6 “De bescherming van diensthonden” – Doelstelling 6.2. “De weldaden van de hond erkennen” – 6.2.3 “De aanwezigheid van honden die emotionele ondersteuning bieden aanmoedigen op bepaalde plaatsen zoals commissariaten, dagcentra, instellingen voor personen met een handicap, centra voor geestelijke gezondheidszorg ...”

De Raad is verheugd dat er in de Strategie rekening wordt gehouden met de bijzondere status van de assistentiehonden. **De Raad** waardeert inzonderheid dat een punt gewijd is aan het bevorderen van de aanwezigheid van honden voor emotionele ondersteuning op plaatsen zoals commissariaten, dagcentra, instellingen voor personen met een handicap, centra voor geestelijke gezondheidszorg, enzovoort.

Deze maatregel is om meerdere redenen belangrijk voor personen met een handicap. Ten eerste zorgt de aanwezigheid van assistentiehonden voor belangrijke emotionele en psychologische ondersteuning. Honden zijn in staat om tekenen van angst, stress of crisis bij hun baasjes te detecteren en kunnen ingrijpen om die gevoelens te matigen. Dit kan meer bepaald nuttig zijn in potentieel stressvolle omgevingen zoals commissariaten of centra voor geestelijke gezondheidszorg.

Bovendien heeft de bemiddeling door het dier bewezen positieve effecten te hebben op de mentale gezondheid en het welzijn van personen. Interactie met een hond kan gevoelens van eenzaamheid verminderen, de stemming verbeteren en een gevoel van veiligheid bevorderen. Voor personen met een handicap, die vaak te maken kunnen hebben met sociale en emotionele barrières, kan de aanwezigheid van een hond voor emotionele ondersteuning essentieel zijn om hun inclusie en welzijn te bevorderen.

Bovendien is de relatie tussen mens en dier veelzijdig. Assistentiehonden bieden niet alleen emotionele steun, maar kunnen ook helpen met praktische taken zoals deuren openen, voorwerpen terugvinden of zelfs waarschuwen bij een medische crisis. In instellingen zoals dagcentra of centra voor personen met een handicap kunnen deze praktische taken het dagelijks leven gemakkelijker maken en de onafhankelijkheid van mensen vergroten.

De Raad dringt echter aan op de volgende punten:

- Het personeel van de betrokken instellingen moet worden opgeleid in de omgang met de assistentiehonden. Dit omvat ook de bewustmaking voor de specifieke noden van personen met een handicap en voor respectvolle en veilige interactie met de honden;
- Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de omgevingen waar assistentiehonden worden ingezet, aangepast zijn aan de noden van de dieren. Dit kan rustzones voor de honden omvatten, gemakkelijke toegang en faciliteiten om hun comfort en welzijn te garanderen;

- Er moet worden gezorgd voor universele toegankelijkheid, wat betekent dat alle personen, ook personen met een assistentiehond, in gelijke mate toegang hebben tot diensten en voorzieningen;
- Het verdient aanbeveling om het publiek bewust te maken van de aanwezigheid en het belang van assistentiehonden op deze plaatsen. Dit is essentieel om een respectvolle en inclusieve omgeving te bevorderen. Bovendien kan dit helpen om eventuele terughoudendheid of onbegrip over de aanwezigheid van honden op bepaalde plaatsen te verminderen;
- Er moet worden voorzien in passende financiële steun voor het onderhoud en de verzorging van assistentiehonden om hun welzijn en doeltreffendheid bij het helpen van personen met een handicap te garanderen;
- Het is belangrijk om de doeltreffendheid van de aanwezigheid van assistentiehonden in deze omgevingen regelmatig te controleren en feedback van gebruikers te verzamelen om zo nodig aanpassingen te kunnen doorvoeren.

2. Conclusie

De Raad staat positief tegenover het voorgestelde ontwerp van Strategie en is ervan overtuigd dat deze Strategie, met enkele aanpassingen, gunstig kan zijn voor niet alleen personen met een handicap en hun assistentiehonden, maar ook voor alle inwoners van het Gewest. Door de huidige situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar toegankelijkheid en inclusie grote uitdagingen blijven, in perspectief te plaatsen, biedt deze Strategie een waardevolle kans om de levenskwaliteit van alle inwoners te verbeteren. Door een meer inclusieve en gastvrije omgeving te bevorderen, zal de Strategie ertoe bijdragen sociale banden te versterken, diversiteit te bevorderen, ervoor te zorgen dat iedereen volledig kan deelnemen aan het sociale, culturele en economische leven en handstreaming in het Gewest te implementeren.

*
* *